

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟ *CANDIDATUS LIBERIBACTER spp.*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2
2. ΚΥΚΛΟΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ	3
2.1 Ξενιστές	3
2.2 Βιολογία	3
2.3 Φυτοϋγειονομικό καθεστώς.....	4
2.5 Μετάδοση.....	5
2.6 Αντιμετώπιση.....	5
2.7 Οικονομική σημασία	6
3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ - ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΕΙΣ	6
3.1 Ορισμοί.....	6
3.2 Έλεγχοι διακινούμενων ή εισαγόμενων φυτών-ξενιστών	6
3.3 Επισκοπήσεις	8
3.4 Αξιοποίηση Ετήσιου Προγράμματος Γεωργικών Εφαρμογών.....	9
3.5 Πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση των εισαγωγέων, παραγωγών και του ευρύτερου κοινού	9
4. ΦΥΤΟΪΓΕΙΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΤΡΑ.....	10
4.1. Εντοπισμός του βακτηρίου σε διακινούμενο ή εισαγόμενο φορτίο	10
4.2. Εντοπισμός του βακτηρίου σε εκμετάλλευση, σημεία πώλησης, ιδιωτικούς ή άλλους χώρους	10
4.3 Οριοθέτηση περιοχής.....	11
5. ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	12
6. ΜΕΤΡΑ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ.....	13
7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	14

V.1: 15-04-2024

---

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ασθένεια του κίτρινου δράκου ή Huanglongbing (HLB), γνωστή και ως citrus greening disease που προκαλείται από το βακτήριο *Candidatus Liberibacter spp.*, αποτελεί την πιο καταστρεπτική ασθένεια των εσπεριδοειδών. Η εν λόγω ασθένεια μεταδίδεται με δύο έντομα-φορείς, το *Diaphorina citri* (Kuwayama), γνωστό και ως Asian Citrus Psyllid και το *Trioza erythrae*, γνωστό και ως African Citrus Psyllid. Η ασθένεια δεν έχει εντοπιστεί μέχρι τώρα στην Ευρώπη.

Ο εν λόγω επιβλαβής οργανισμός (*Candidatus Liberibacter spp.*) συμπεριλαμβάνεται στο Παράρτημα II, Μέρος Α του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/2072, στο οποίο αναγράφονται οι επιβλαβείς οργανισμοί οι οποίοι **δεν** έχουν εντοπιστεί στο έδαφος της Ένωσης. Επίσης, περιλαμβάνεται στη λίστα με τους επιβλαβείς οργανισμούς προτεραιότητας (Priority Pest) σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2019/1702.

Το βακτήριο προσβάλλει κυρίως φυτά που ανήκουν στην οικογένεια των εσπεριδοειδών και προκαλεί κηλίδες στα φύλλα, καθυστερημένη ανάπτυξη φυτού, μειωμένο μέγεθος καρπού, πρόωρη πτώση καρπού, μεσονεύρια χλώρωση των φύλλων που μοιάζει με τα συμπτώματα που προκαλεί η τροφοπενία ψευδαργύρου και καταστροφή του ριζικού συστήματος. Επιπλέον, οι καρποί παραμένουν πράσινοι στην μια πλευρά τους και ο χυμός τους έχει πικρή γεύση, ενώ τα προσβεβλημένα δένδρα ξεραίνονται μέσα σε τρία με πέντε χρόνια από τη στιγμή που μολύνθηκαν.

Το παθογόνο βακτήριο μέσω των εντόμων-φορέων του (το *Diaphorina citri* που εντοπίστηκε Κύπρο τον Αύγουστο του 2023 ή το *Trioza erythrae* που δεν έχει εντοπισθεί ακόμη) μπορεί να εξαπλωθεί γρήγορα σε φυτείες εσπεριδοειδών και να προκαλέσει ολική καταστροφή – ξήρανση των δένδρων, με σοβαρότατες επιπτώσεις στην οικονομία, γεωργία και περιβάλλον του τόπου μας αφού θα μειωθεί δραματικά η παραγωγή καρπών εσπεριδοειδών ενώ παράλληλα θα επηρεασθούν αρνητικά οι εξαγωγές αυτών σε άλλες χώρες.

Το παρόν κείμενο αποτελεί το Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης που ετοιμάστηκε από την Αρμόδια Αρχή (Τμήμα Γεωργίας) και αποσκοπεί, βάσει του Άρθρου 17 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031, στο να αποτρέψει ή να μειώσει το ενδεχόμενο εισόδου του βακτηρίου στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Επιπρόσθετα, το Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης περιλαμβάνει μέτρα για περιορισμό της εξάπλωσης του βακτηρίου και την εξάλειψή του σε περίπτωση που εντοπιστεί στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

2. ΚΥΚΛΟΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ

2.1 Ξενιστές

Το βακτήριο *Candidatus Liberibacter spp.* προσβάλλει κυρίως τα εσπεριδοειδή. Ανάλογα με το είδος του βακτηρίου π.χ. *Candidatus L. asiaticus*, *L. africanus*, *L. americanus* μπορεί να προσβάλει και κάποια άλλα φυτά όπως τα *Murraya paniculate*, *Clausena* spp. και το κουμκουάτ (*Fortunella* spp.). Στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφονται οι κύριοι ξενιστές των βακτηρίων:

Ξενιστές	Επιστημονικό όνομα	Κοινό όνομα
Κύριοι ξενιστές	<i>Citrus reticulata</i>	Mandarin
	<i>Citrus sinensis</i>	Sweet orange
	<i>Citrus x tangelo</i>	Tangelo
Δευτερεύοντες ξενιστές	<i>Citrus aurantiifolia</i>	Key lime
	<i>Citrus jambhiri</i>	Rough lemon
	<i>Citrus limettioides</i>	Palestinian sweet lime
	<i>Citrus limon</i>	Lemon
	<i>Citrus maxima</i>	Pomelo
	<i>Citrus medica</i>	Citron
	<i>Citrus paradisi</i>	Grapefruit
	<i>Citrus x limonia</i>	Rangpur
	<i>Fortunella margarita</i>	Kumquat
	<i>Poncirus trifoliata</i>	Trifoliolate orange
Άλλοι ξενιστές	<i>Murraya paniculata</i>	Orange jasmine
	<i>Clausena lansium</i>	Wampee
	<i>Severinia buxifolia</i>	Box orange
	<i>x Citrofortunella microcarpa</i>	Calamondin

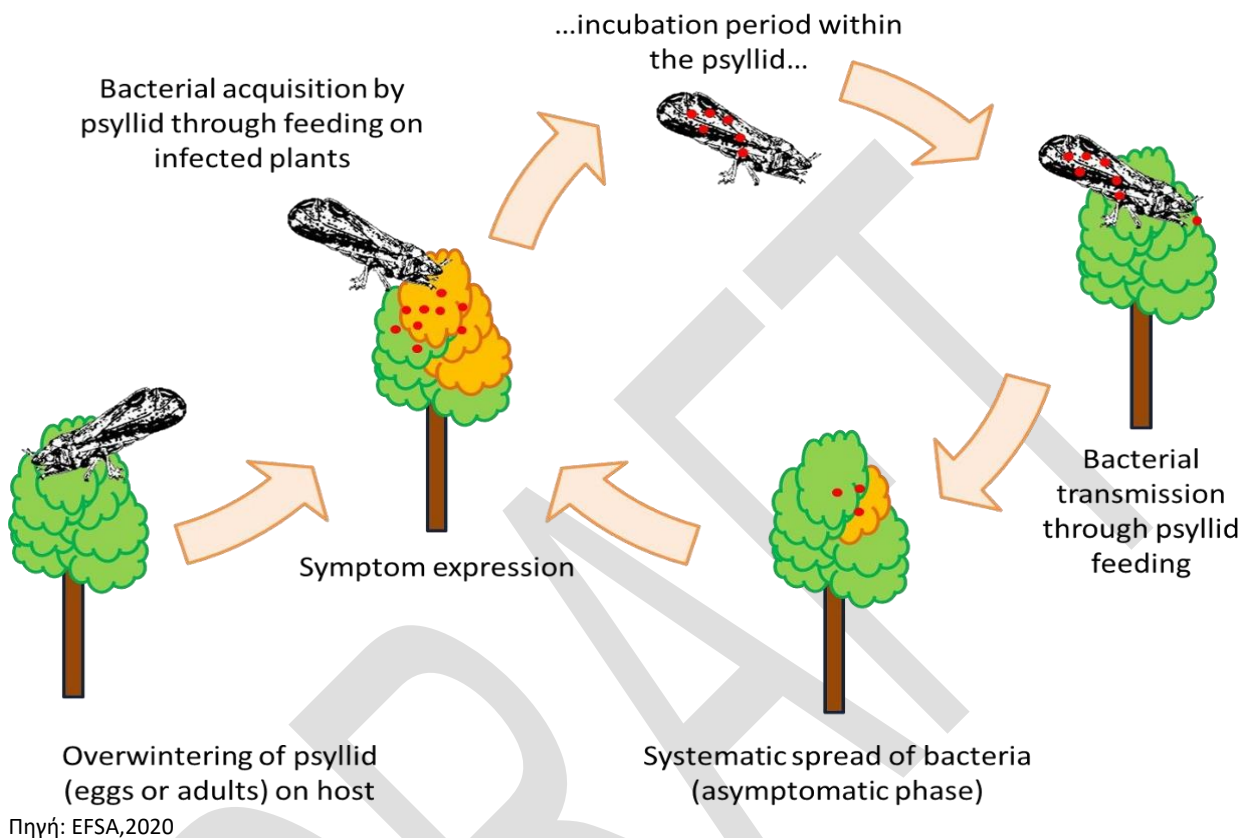
2.2 Βιολογία

Υπάρχουν τρία διαφορετικά είδη του βακτηρίου που προκαλούν το HLB και είναι το *Candidatus Liberibacter asiaticus* (Las), *Candidatus Liberibacter africanus* (Laf) και το *Candidatus Liberibacter americanus* (Lam).

Ο κύκλος ζωής της ασθένειας (Εικόνα 1) ξεκινά όταν τα μολυσμένα έντομα-φορείς τραφούν επί του ευπαθούς φυτού-ξενιστή για να μεταδώσουν το παθογόνο βακτήριο. Στη συνέχεια, το μόλυσμα διαχέεται διασυστηματικά από το σημείο μόλυνσης στους υπόλοιπους φυτικούς ιστούς του δέντρου (Gottwald, 2010). Η λανθάνουσα περίοδος ή αλλιώς περίοδος επώασης της ασθένειας κυμαίνεται από 15 έως 18 ημέρες (Canale et al, 2017; Lee et al., 2015). Το βακτήριο μπορεί να ανιχνευθεί στο φυτό-ξενιστή μήνες πριν εκφραστούν οπτικά συμπτώματα σε μολυσμένα δέντρα (da Graça et al., 2016). Ωστόσο, η περίοδος επώασης έχει αναφερθεί ότι

είναι μεταξύ ενός και δύομισι ετών (Gottwald, 2010) ή έως και έξι χρόνια σε ορισμένες περιπτώσεις (Wang and Trivedi, 2013). Δεδομένου ότι υπάρχει επαρκές μόλυσμα στον ιστό του φυτού-ξενιστή, υγιή έντομα-φορείς λαμβάνουν το βακτήριο μέσω της σίτισης τους επί των ιστών. Τα βακτήρια πολλαπλασιάζονται στις ψύλλες (Hemiptera: Psyllidae) (έντομα-φορείς) και μπορεί να μεταδοθούν μέσω των αυγών από το μολυσμένο θηλυκό στους απογόνους ή με σεξουαλική μετάδοση (Mann et al., 2011).

Εικόνα 1: Κύκλος ζωής της ασθένειας

2.3 Φυτοϋγειονομικό καθεστώς

Το βακτήριο θεωρείται επιβλαβής οργανισμός σύμφωνα με τον Κοινοτικό Κανονισμό (ΕΕ) 2016/2031 που διέπει την Φυτοϋγεία και τον Κανονισμό (ΕΕ) 2019/2072 που εναρμονίζει τον 2016/2031 και στον οποίο καταγράφονται τα 14 Παραρτήματα. Συγκεκριμένα, κατατάσσεται στο πιο κάτω Παράρτημα του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/2072 ως εξής:

Παράρτημα II, Μέρος Α,

Επιβλαβείς οργανισμοί που η παρουσία τους στο έδαφος της Ένωσης ΔΕΝ είναι γνωστή:

(1) Βακτήρια

1. *Candidatus Liberibacter africanus* (LAF)
2. *Candidatus Liberibacter americanus* (LAM)
3. *Candidatus Liberibacter asiaticus* (LAS)

Επίσης, **το βακτήριο** περιλαμβάνεται στη λίστα με τους επιβλαβείς οργανισμούς προτεραιότητας του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1702.

2.4 Συμπτώματα

Ο εν λόγω επιβλαβής οργανισμός προσβάλλει κυρίως φυτά που ανήκουν στην οικογένεια των εσπεριδοειδών και προκαλεί κηλίδες στα φύλλα, καθυστερημένη ανάπτυξη φυτού, μειωμένο μέγεθος καρπού, πρόωρη πτώση καρπού, μεσονεύρια χλώρωση των φύλλων που μοιάζει με τα συμπτώματα που προκαλεί η τροφοπενία ψευδαργύρου και καταστροφή του ριζικού συστήματος. Οι καρποί παραμένουν πράσινοι στην μια πλευρά τους και ο χυμός τους έχει πικρή γεύση. Τα δένδρα ξεραίνονται μέσα σε τρία με πέντε χρόνια από τη στιγμή που μολύνθηκαν.

Πηγή: ΕΡΡΟ

2.5 Μετάδοση

Η μετάδοση του βακτηρίου σε μακρινές αποστάσεις πραγματοποιείται κυρίως με τη μεταφορά προσβεβλημένων φυτών. Η μετάδοση σε κοντινές αποστάσεις και από φυτό σε φυτό γίνεται κυρίως μέσω των εντόμων-φορέων του (*Diaphorina citri* και *Trioza erytreae*) τα οποία μπορεί να πετάξουν (πτητική ικανότητα) μέχρι και 1,5 Km σε τέσσερις ημέρες.

2.6 Αντιμετώπιση

Η αντιμετώπιση της ασθένειας γίνεται με άμεσο κόψιμο και καταστροφή των προσβεβλημένων φυτών και των υπολειμμάτων τους.

2.7 Οικονομική σημασία

Επισημαίνεται ότι εάν το βακτήριο εισαχθεί στην επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας ενδέχεται να προκαλέσει τεράστιες κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές ζημιές.

---

3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ - ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΕΙΣ

3.1 Ορισμοί

Α) «**Φυτά-ξενιστές**»: όλα τα φυτά προς φύτευση, εκτός των σπόρων, τα οποία ανήκουν στα γένη ή τα είδη που απαριθμούνται στον Πίνακα του σημείου 2.1.

Β) «**Λανθάνουσα περίοδος**»: Η χρονική περίοδος από τη στιγμή που θα μολυνθεί ένας φυτικός ιστός μέχρις ότου καταστεί μολυσματικός.

Γ) «**Περίοδος επώασης**»: Η χρονική περίοδος από τη μόλυνση έως την έκφραση των συμπτωμάτων επί του φυτού-ξενιστή.

Δ) «**Οριοθετημένη περιοχή**»: περιοχή που δημιουργείται εάν έχει επιβεβαιωθεί επίσημα η παρουσία ενωσιακού επιβλαβούς οργανισμού καραντίνας ο οποίος δεν είχε γνωστή παρουσία στην Κύπρο (στην παρούσα περίπτωση το βακτήριο), όπου πρέπει να ληφθούν τα φυτοϋγειονομικά μέτρα εξάλειψης. Η οριοθετημένη περιοχή αποτελείται από μία προσβεβλημένη ζώνη και μία ζώνη ασφαλείας.

Ε) «**προσβεβλημένη ζώνη**»: περιλαμβάνει, κατά περίπτωση:

α) όλα τα φυτά που είναι γνωστό ότι έχουν προσβληθεί από το βακτήριο·

β) όλα τα φυτά που παρουσιάζουν ενδείξεις ή συμπτώματα τα οποία υποδεικνύουν ότι έχουν πιθανώς προσβληθεί από το βακτήριο·

γ) όλα τα άλλα φυτά που ενδέχεται να έχουν μολυνθεί ή προσβληθεί ή να μολυνθούν ή να προσβληθούν από το βακτήριο, περιλαμβανομένων των φυτών που ενδέχεται να προσβληθούν λόγω της ευαισθησίας τους στο βακτήριο και της γεινιάσής τους με προσβεβλημένα φυτά, ή της κοινής πηγής παραγωγής, αν είναι γνωστή, με προσβεβλημένα φυτά ή φυτά που παράγονται από αυτά·

δ) τη γη, το έδαφος, τα υδάτινα ρεύματα ή άλλα στοιχεία που έχουν προσβληθεί ή ενδέχεται να προσβληθούν από το βακτήριο.

ΣΤ) «**ζώνη ασφαλείας**»: βρίσκεται δίπλα στην προσβεβλημένη ζώνη και την περιβάλλει. Το μέγεθός της είναι ανάλογο με τον κίνδυνο εξάπλωσης του εντόμου έξω από την προσβεβλημένη ζώνη με φυσικό τρόπο ή με ανθρώπινες δραστηριότητες στην προσβεβλημένη ζώνη και στον περίγυρό της, και αποφασίζεται από την Αρμόδια Αρχή σύμφωνα με τις αρχές του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031.

3.2 Έλεγχοι διακινούμενων ή εισαγόμενων φυτών-ξενιστών

Σε περίπτωση εισαγωγής ή διακίνησης φυτών-ξενιστών που αναφέρονται στην παράγραφο 2.1, ο παραλήπτης γνωστοποιεί έγκαιρα στην Αρμόδια Αρχή την άφιξη του, βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/625 και Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1013.

3.2.1 Διακινούμενα φυτά-ξενιστές και καρποί αυτών.

Τα διακινούμενα προς την Κυπριακή Δημοκρατία φυτά και φυτικά προϊόντα (όλων των ειδών) συνήθως ελέγχονται βάσει της πιθανότητας κινδύνου (είδος, χώρα προέλευσης, ιστορικό δεσμεύσεων κλπ.). Οι έλεγχοι πραγματοποιούνται στα σημεία εισόδου (σε συνεννόηση με τον παραλήπτη) ή στα σημεία τελικού προορισμού.

Τα φυτά-ξενιστές πρέπει να συνοδεύονται από Φυτοϋγειονομικό Διαβατήριο (Φ.Δ.). Το Φ.Δ. απαιτείται και για καρπούς εσπεριδοειδών (*Citrus L.*) και κουμκουάτ (*Fortunella spp.*) όταν διακινούνται με φύλλα και μίσχους.

Δεν απαιτείται Φ.Δ. για τη διακίνηση καρπών όλων των υπόλοιπων ειδών, καθώς και καρπών εσπεριδοειδών και κουμκουάτ που δεν φέρουν φύλλα και μίσχους.

Τα διακινούμενα φυτά-ξενιστές από και εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας πρέπει επίσης να συνοδεύονται από Φ.Δ. Για να επιτρέπεται η έκδοση Φ.Δ. τα εν λόγω φυτά ΔΕΝ πρέπει να προέρχονται από οριοθετημένες περιοχές. Εντούτοις, η διακίνηση με ΦΔ επιτρέπεται από οριοθετημένες περιοχές, εφόσον αποδειχθεί ότι ο χώρος παραγωγής είναι απαλλαγμένος από το βακτήριο και τα φυτά καλλιεργούνται σε δικτυοκήπια τα οποία, βάσει ελέγχων, χαρακτηρίζονται ως απαλλαγμένα από το βακτήριο.

Οι καρποί απαγορεύεται να διακινούνται εκτός και εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας με φύλλα και μίσχους. Πρόσθετα θα πρέπει να έχουν τύχει κατάλληλης μεταχείρισης (πλύσιμο και κέρωμα), εφόσον αυτά θα διακινηθούν εκτός Κύπρου.

3.2.2 Διακινούμενα φυτά-ξενιστές και καρποί αυτών διαμέσου της πράσινης γραμμής.

Η διακίνηση διαμέσου της πράσινης γραμμής ΟΛΩΝ των φυτών προς φύτευση ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ, στο παρόν στάδιο.

Η διακίνηση καρπών των φυτών-ξενιστών επιτρέπονται μόνο αν συνοδεύονται από έκθεση του Ενωσιακού Φυτοϋγειονομικού Εμπειρογνώμονα και το έγγραφο του Τουρκοκυπριακού Επιμελητηρίου. Καρποί εσπεριδοειδών και κουμκουάτ πρέπει επιπλέον να διακινούνται χωρίς φύλλα και μίσχους.

3.2.3 Εισαγόμενα φυτά-ξενιστές και καρποί αυτών.

Οι εισαγωγές φυτών εσπεριδοειδών και κουμκουάτ εκτός καρπών και σπόρων καταγωγής Τρίτης Χώρας ΔΕΝ επιτρέπονται σύμφωνα με το σημείο 11 του Παραρτήματος VI του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/2072.

Οι εισαγωγές φυτών-ξενιστών εκτός εσπεριδοειδών και κουμκουάτ καταγωγής Τρίτης Χώρας επιτρέπονται μόνο αν συνοδεύονται με Φυτοϋγειονομικό Πιστοποιητικό (Φ.Π.).

Οι εισαγωγές καρπών των φυτών-ξενιστών καταγωγής Τρίτης Χώρας επιτρέπονται μόνο αν συνοδεύονται με Φυτοϋγειονομικό Πιστοποιητικό (Φ.Π.) και είναι απαλλαγμένα από φύλλα και μίσχους.

Στην περίπτωση εισαγωγής φυτών-ξενιστών (εκτός εσπεριδοειδών και κουμκουάτ που απαγορεύεται να εισαχθούν) που κατάγονται από Τρίτη Χώρα στην οποία το βακτήριο είναι παρόν, η Αρμόδια Αρχή θα διενεργεί δειγματοληψία και δοκιμή της παρτίδας των συγκεκριμένων φυτών ώστε να επιβεβαιώνεται η απουσία του συγκεκριμένου επιβλαβούς οργανισμού χρησιμοποιώντας πρόγραμμα δειγματοληψίας ικανό να επιβεβαιώνει, με αξιοπιστία τουλάχιστο 80%, επίπεδο παρουσίας μολυσμένων φυτών 1% λαμβάνοντας υπόψη το ISPM 31.

3.2.4 Εξαγόμενα φυτά-ξενιστές και καρποί εσπεριδοειδών και κουμκουάτ.

Οι εξαγωγές από την Κυπριακή Δημοκρατία φυτών-ξενιστών και καρπών εσπεριδοειδών και κουμκουάτ καθορίζονται από τις απαιτήσεις της εκάστοτε Τρίτης Χώρας εισαγωγής.

Επί του παρόντος, από την Κύπρο εξαγονται καρποί εσπεριδοειδών, χωρίς φύλλα και μίσχους, σε Τρίτες Χώρες οι οποίοι συνοδεύονται από Φυτοϋγειονομικό Πιστοποιητικό και οι καρποί έχουν τύχει κατάλληλης μεταχείρισης (πλύσιμο και κέρωμα).

3.2.5 Ιχνηλασιμότητα

Οι επαγγελματίες οι οποίοι προμηθεύουν/προμηθεύονται φυτά-ξενιστές που καλλιεργήθηκαν, έστω για ένα μέρος της ζωής τους, σε οριοθετημένη περιοχή ή τα οποία διακινήθηκαν μέσω τέτοιας περιοχής, θα πρέπει να τηρούν αρχείο επί τρία έτη για κάθε παρτίδα που προμηθεύουν/προμηθεύονται. Το αρχείο αυτό περιλαμβάνει στοιχεία για την καταγωγή, τον αποστολέα, τον παραλήπτη, τον τόπο προορισμού, τον ατομικό αύξοντα αριθμό, αριθμό εβδομάδας ή αριθμό παρτίδας του Φυτοϋγειονομικού Διαβατηρίου, την ταυτότητα και την ποσότητα της οικείας παρτίδας.

3.3 Επισκοπήσεις

Η Αρμόδια Αρχή προβαίνει σε ετήσιες επισκοπήσεις βάσει του επιπέδου του φυτοϋγειονομικού κινδύνου για την παρουσία του βακτηρίου και των εντόμων-φορέων στα φυτά-ξενιστές στο έδαφος της.

Οι επισκοπήσεις αυτές πραγματοποιούνται από τον Κλάδο Ελέγχου Νομοθεσιών και τα Επαρχιακά Γεωργικά Γραφεία σε ιδιοκτήτες καλλιεργειών, εισαγωγείς και παραγωγούς φυτών-ξενιστών που είναι εγγεγραμμένοι στο Φυτοϋγειονομικό Μητρώο καθώς και σε χώρους πρασίνου, λαμβάνοντας υπόψη τη χώρα εισαγωγής (ιστορικό μολύνσεων) και τις ποσότητες των εν λόγω συγκεκριμένων φυτών. Διενεργούνται σε κατάλληλες περιόδους του έτους, όσον αφορά τη δυνατότητα ανίχνευσης του βακτηρίου και των εντόμων-φορέων, λαμβάνοντας υπόψη τη βιολογία τους, την παρουσία τους και την παρουσία των φυτών-ξενιστών. Όπου εντοπιστεί το έντομο-φορέας, διενεργείται εργαστηριακή εξέταση για έλεγχο παρουσίας του βακτηρίου μετά από δειγματοληψία του εντόμου-φορέα.

Οι πληροφορίες που αφορούν τη συχνότητα των επισκοπήσεων θα βρίσκονται διαθέσιμες στην ιστοσελίδα του Τμήματος Γεωργίας.

3.3.1 Υφιστάμενες καλλιέργειες φυτών-ξενιστών.

Οι επισκοπήσεις πραγματοποιούνται σε υφιστάμενες καλλιέργειες φυτών-ξενιστών που αποτελούν ευπαθή ξενιστή του βακτηρίου και των εντόμων-φορέων. Διενεργείται οπτικός έλεγχος των φυτών, εντατικοποιημένος στην περίμετρο των της καλλιέργειας. Παρατηρείται πρώτα η γενική εικόνα και ευρωστία της φυτείας, λαμβάνοντας υπόψη την ομοιομορφία στην ανάπτυξη και την εμφάνιση των φύλλων και βλαστών.

Αν κριθεί απαραίτητο γίνεται παγίδευση, χρησιμοποιώντας κολλώδεις παγίδες, προσελκυστικές παγίδες στελέχους και δίκτυα σάρωσης για την προσέλκυση των εντόμων-φορέων, με σκοπό τη σύλληψη τους για δειγματοληψία για τον εντοπισμό του βακτηρίου. Σε περίπτωση εντοπισμού του εντόμου *Diaphorina citri* ή *Trioza erytreae*, ο λειτουργός λαμβάνει δείγμα του εντόμου και το αποστέλλει στον Κλάδο Προστασίας Φυτών και Μελισσοκομίας για περαιτέρω εξέταση. Σε περίπτωση επιβεβαίωσης του *Diaphorina citri* ή του *Trioza erytreae*, τότε γίνεται εργαστηριακός έλεγχος και μοριακή δοκιμή για εντοπισμό του βακτηρίου σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα.

3.3.2 Φυτωριούχοι που διακινούν φυτά-ξενιστές σε άλλους επαγγελματίες

Τα φυτά-ξενιστές (εκτός των καρπών), κατά τη διακίνηση τους προς άλλα Κράτη Μέλη ή εντός της Κύπρου από επαγγελματία προς επαγγελματία, θα πρέπει να συνοδεύονται από Φ.Δ. Το Τμήμα Γεωργίας έχει ετοιμάσει εγχειρίδιο στο οποίο περιγράφονται οι διαδικασίες που θα ακολουθούνται για τον έλεγχο και την έκδοση Φ.Δ.

Συγκεκριμένα, απαγορεύεται η διάθεση προς πώληση φυτών-ξενιστών (εκτός καρπών), από την προσβεβλημένη ζώνη, εκτός εάν αυτά τα φυτά καθόλη της διάρκειας της προηγούμενης καλλιεργητικής περιόδου βρίσκονταν εντός δικτυοκηπίου. Σε περίπτωση που τα φυτά βρίσκονται εντός του δικτυοκηπίου,

τότε θα πρέπει να τυγχάνουν ελέγχων από το Τμήμα Γεωργίας πριν τη διάθεσή τους για έκδοση του σχετικού Φυτοϋγειονομικού Διαβατηρίου.

Τα φυτώρια που εμπíπτουν σε οριοθετημένες περιοχές πρέπει να ελέγχονται σε τακτικές περιόδους σύμφωνα με τις αποφάσεις του Τμήματος Γεωργίας. Οι έλεγχοι στα φυτώρια (επαγγελματίες εγγεγραμμένοι στο Μητρώο) διεξάγονται αποκλειστικά από τον Κλάδο Ελέγχου Νομοθεσιών σύμφωνα με την παράγραφο 3.3.1. Οι πληροφορίες που αφορούν τη συχνότητα των επισκοπήσεων θα βρίσκονται διαθέσιμες στον ιστοσελίδα του Τμήματος Γεωργίας.

3.3.3 Χώρους πρασίνου, πεζοδρόμια, εγκαταλελειμμένους οπωρώνες

Η επισκόπηση πραγματοποιείται σε χώρους πρασίνου, πεζοδρόμια και εγκαταλελειμμένους οπωρώνες που περιέχουν φυτά-ξενιστές του εντόμου πραγματοποιείται σύμφωνα με την παράγραφο 3.3.1.

Επισημαίνεται ότι στις περιπτώσεις που αναφέρονται στα σημεία 3.3.1, 3.3.2 και 3.3.3, λαμβάνεται δείγμα φύλλων των φυτών-ξενιστών, είτε αυτά είναι ασυμπτωματικά είτε συμπτωματικά της ασθένειας του κίτρινου δράκου (μικροκαρπία, μεσονεύρια χλώρωση των φύλλων), και αποστέλλεται στον Κλάδο Προστασίας Φυτών και Μελισσοκομίας για περαιτέρω εξέταση.

3.4 Αξιοποίηση Ετήσιου Προγράμματος Γεωργικών Εφαρμογών

Επιπρόσθετα των πιο πάνω επισκοπήσεων, στο πλαίσιο εφαρμογής του ετήσιου προγράμματος γεωργικών εφαρμογών, αρμόδιοι λειτουργοί των Επαρχιακών Γεωργικών Γραφείων (ΕΓΓ) θα προβαίνουν σε επιτόπιες επισκέψεις καλλιεργειών, παρέχοντας τεχνική υποστήριξη και συμβουλευτικές υπηρεσίες στους γεωργούς. Οι περιφερειακοί λειτουργοί και οι λειτουργοί Προστασίας Φυτών σε περίπτωση εντοπισμού οποιονδήποτε ύποπτων συμπτωμάτων που προκαλούνται από το έντομο-φορέα ή το βακτήριο θα προβαίνουν άμεσα σε ενημέρωση των αρμόδιων Κλάδων. Οι αρμόδιοι λειτουργοί θα καταγράφουν τον αριθμό και την έκταση των καλλιεργειών που επισκέπτονται και θα γνωστοποιούν τα στοιχεία στον Κλάδο Φυτοϋγείας και Εμπορικών Προδιαγραφών Γεωργικών Προϊόντων (ΚΦΕΠΓΠ) μέσω της ηλεκτρονικής διεύθυνσης inspection@da.moa.gov.cy.

Στις περιπτώσεις όπου πραγματοποιούνται ομαδικές ενημερώσεις, τότε το αντίστοιχο Επαρχιακό Γεωργικό Γραφείο, θα ενημερώνει τον ΚΦΕΠΓΠ επί της ημέρας, διάρκειας, τοποθεσίας της εν λόγω ενημέρωσης και θα αποστέλλει ηλεκτρονικά στο inspection@da.moa.gov.cy σχετικό παρουσιολόγιο.

3.5 Πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση των εισαγωγέων, παραγωγών και του ευρύτερου κοινού

Για την άμεση και ολοκληρωμένη πληροφόρηση των γεωργών και του ευρύτερου κοινού και την ευαισθητοποίηση τους για την ανάγκη λήψης όλων των απαραίτητων μέτρων για την αποφυγή εξάπλωσης του εντόμου στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας καθώς και η σημασία αυτών των μέτρων στην γεωργία και το περιβάλλον, ο ΚΦΕΠΓΠ θα προβεί σε συγκεκριμένες δραστηριότητες όπως αυτές παρουσιάζονται πιο κάτω:

- (α) Αρθρογραφία σε εκλαϊκευμένα περιοδικά όπως είναι ο «Αγρότης», καθώς και στον ημερήσιο τύπο·
- (β) Αποστολή ανακοινώσεων και ενημερωτικών εντύπων στους εισαγωγείς /διακινητές που είναι εγγεγραμμένοι στο φυτοϋγειονομικό μητρώο·
- (γ) Αποστολή ανακοινώσεων και ενημερωτικών εντύπων σε οργανωμένα σύνολα (Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων, Αγροτικές Οργανώσεις, Ομάδες Παραγωγών Εσπεριδοειδών κλπ.) και
- (δ) Παρουσίαση σχετικής πληροφόρησης σε ραδιοφωνικά ή και τηλεοπτικά προγράμματα, καθώς και σε σελίδες κοινωνικής δικτύωσης.

---

4. ΦΥΤΟΪΓΕΙΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

4.1. Εντοπισμός του βακτηρίου σε διακινούμενο ή εισαγόμενο φορτίο

Σε περίπτωση εντοπισμού του βακτηρίου σε διακινούμενο ή εισαγόμενο φορτίο, τότε ο επιθεωρητής, διατηρεί δεσμευμένο το φορτίο στο σημείο ελέγχου (σε περίπτωση διακίνησης γίνεται ανάκληση ολόκληρης της παρτίδας καθότι ο έλεγχος γίνεται στις εγκαταστάσεις του εισαγωγέα) και γνωστοποιεί γραπτώς την απόφαση του προς τον εισαγωγέα/παραλήπτη. Παρέχεται η επιλογή στον εισαγωγέα είτε να επανεξάξει το φορτίο με δικά του έξοδα ή να προβεί στην καταστροφή του στην παρουσία επιθεωρητή, επίσης με δικά του έξοδα. Ωστόσο, την τελική απόφαση για το φορτίο την λαμβάνει η Αρμόδια Αρχή. Επιπλέον, ο ΚΦΕΠΓΠ γνωστοποιεί άμεσα στην Επιτροπή και τα άλλα Κράτη Μέλη (ΚΜ) την παρουσία του επιβλαβούς οργανισμού.

4.2. Εντοπισμός του βακτηρίου σε εκμετάλλευση, σημεία πώλησης, ιδιωτικούς ή άλλους χώρους

Σε περίπτωση εντοπισμού του βακτηρίου σε εκμετάλλευση (τεμάχιο, φυτώρια, αποθήκες κ.α.), σε ιδιωτικούς ή άλλους χώρους, τότε ο ΚΦΕΠΓΠ ενημερώνει με επιστολή όλους τους εμπλεκόμενους επαγγελματίες (ιδιοκτήτη και επαγγελματίες που εμπíπτουν στην οριοθετημένη περιοχή) καθώς και τους εμπλεκόμενους ιδιοκτήτες των ιδιωτικών χώρων και τους δήμους και κοινότητες. Επιπλέον ο ΚΦΕΠΓΠ γνωστοποιεί άμεσα στην Επιτροπή και τα άλλα ΚΜ την παρουσία του επιβλαβούς οργανισμού.

Γύρω από το συγκεκριμένο σημείο προσβολής δημιουργείται η οριοθετημένη περιοχή όπως περιγράφεται στο σημείο 4.2.2. και 4.3.

4.2.1 Έλεγχος ύποπτων καλλιεργειών/τεμαχίων

Οι καλλιέργειες με φυτά-ξενιστές που γειτνιάζουν άμεσα με το προσβεβλημένο τεμάχιο και οποιεσδήποτε άλλες καλλιέργειες με φυτά-ξενιστές που ανήκουν στον ίδιο τον γεωργό ή και σε άλλο γεωργό/επαγγελματία θεωρούνται ύποπτες και περιλαμβάνονται σε ενδεδειγμένους ελέγχους από την Αρμόδια Αρχή. Οι προαναφερόμενες καλλιέργειες ελέγχονται το συντομότερο δυνατόν από λειτουργούς του Κλάδου Ελέγχου Νομοθεσιών και των Επαρχιακών Γεωργικών Γραφείων και λαμβάνονται δείγματα του εντόμου-φορέα ή/και φύλλων για έλεγχο προσβολής από το βακτήριο.

Οι εν λόγω καλλιέργειες θα περιλαμβάνονται στις ετήσιες επισκοπήσεις (τουλάχιστον δύο φορές τον χρόνο) για τυχόν εντοπισμό του βακτηρίου.

4.2.2 Μέτρα στα προσβεβλημένα τεμάχια /καλλιέργειες

Το τεμάχιο ή τα τεμάχια που παρουσίασαν προσβολή από το βακτήριο τίθενται άμεσα σε καραντίνα και απαγορεύεται η οποιαδήποτε δραστηριότητα, παρά μόνο μετά από σχετική έγκριση από την Αρμόδια Αρχή. Η Αρμόδια Αρχή δημιουργεί χωρίς καθυστέρηση την οριοθετημένη περιοχή.

4.2.3. Μέτρα σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους

Ενημερώνεται ο δήμος, η κοινότητα και οι ιδιοκτήτες ιδιωτικών χώρων (πχ κατοικίες) όπου εντοπίστηκε προσβεβλημένο φυτό-ξενιστής για τα μέτρα που αναφέρονται στο σημείο 4.2.2.

Η **προσβεβλημένη ζώνη** περιλαμβάνει μόνο τα προσβεβλημένα φυτά-ξενιστές.

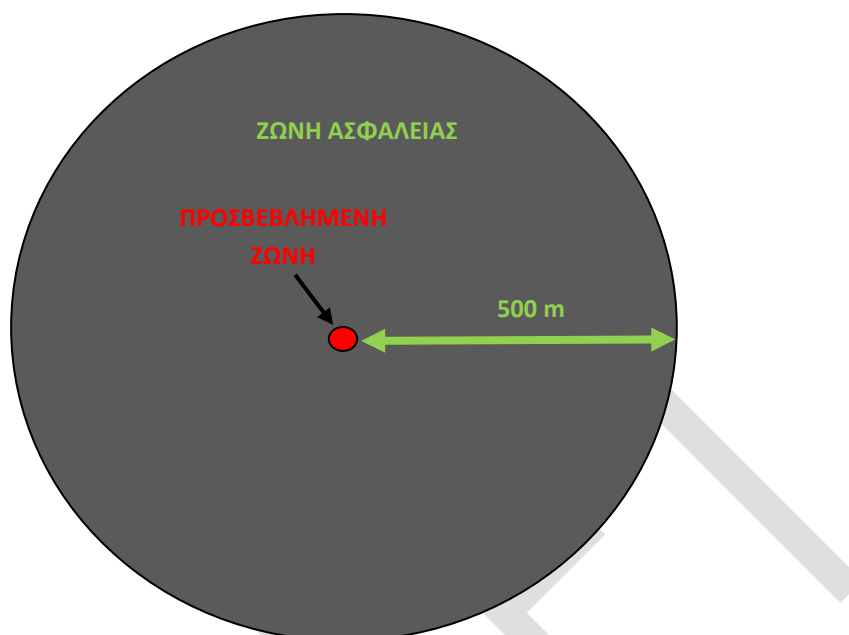
Η **ζώνη ασφαλείας** εκτίνεται σε ακτίνα 500 μέτρα από τα σύνορα της προσβεβλημένης ζώνης.

Αναφορικά με την περιοχή που εμπίπτει μέσα σε δύο ζώνες, τα μέτρα που θα ισχύουν θα είναι αυτά της προσβεβλημένης ζώνης.

Επισημαίνεται ότι η Αρμόδια Αρχή διενεργεί τακτές επισκοπήσεις σύμφωνα με το σημείο 3.3 για διάρκεια δύο ετών για να καθορίζει και να επικαιροποιεί την οριοθετημένη περιοχή, βάσει των αποτελεσμάτων των επισκοπήσεων.

4.3 Οριοθέτηση περιοχής

1. Σχεδιάγραμμα: Οριοθετημένη περιοχή

Προσβεβλημένη ζώνη: Στην προσβεβλημένη ζώνη λαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα:

- (α) Άμεσο κόψιμο και καταστροφή των προσβεβλημένων φυτών και των υπολειμμάτων τους,
- (β) Εντατικές επισκοπήσεις και δειγματοληψίες από τα φυτά-ξενιστές σε ακτίνα απόστασης 50 μέτρων και σε περίπτωση νέου εντοπισμού του βακτηρίου γίνεται καταστροφή του/των προσβεβλημένου/ων φυτού/ών και ταυτόχρονα δημιουργείται νέα ζώνη προσβολής,
- (γ) Εκρίζωση και καταστροφή των φυτών-ξενιστών που έχουν ύποπτα συμπτώματα (ξήρανση, κλπ.) ή υπάρχει υπόνοια ότι έχουν μολυνθεί από το βακτήριο,
- (δ) Λαμβάνονται μέτρα για την καταστροφή και απομάκρυνση ζιζανίων ή άλλης χαμηλής βλάστησης με στόχο τη μείωση του πληθυσμού του εντόμου-φορέα.
- (ε) Πριν και κατά τη διαδικασία καταστροφής των προσβεβλημένων φυτών από την προσβεβλημένη ζώνη θα εφαρμόζονται χημικές, βιολογικές και μηχανικές μέθοδοι αντιμετώπισης των εντόμων-φορέων του βακτηρίου (για όλα τα στάδια ανάπτυξης του). Οι ίδιες πρακτικές θα εφαρμόζονται, ανεξάρτητα από την περίοδο αφαίρεσης φυτών, και σε προσβεβλημένη ζώνη και ζώνη ασφαλείας, την κατάλληλη εποχή.
- (στ) Άμεση ενημέρωση όλων των επαγγελματιών πωλητών/εμπόρων συγκεκριμένων φυτών για τις διαδικασίες που τίθενται σε εφαρμογή όσον αφορά απαγορεύσεις διακίνησης (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι).
- (ζ) Σε φυτώρια τα προσβεβλημένα φυτά καταστρέφονται.

Τα φυτά-ξενιστές που βρίσκονταν στο ίδιο δικτυοκήπιο με το προσβεβλημένο φυτό ή εκτός δικτυοκηπίου ελέγχονται ξεχωριστά με δειγματοληψία φύλλων για εργαστηριακή εξέταση και απομακρύνονται σε νέο δικτυοκήπιο στο οποίο παραμένουν για έξι μήνες πρωτού διατεθούν προς πώληση αν τα αποτελέσματα της εξέτασης είναι αρνητικά.

Στην περίπτωση που τα φυτά-ξενιστές δεν έχουν προβληθεί από το βακτήριο και καλλιεργούνταν την προηγούμενη καλλιεργητική περίοδο σε δικτυοκήπιο το οποίο βάσει ελέγχου χαρακτηρίζεται ως απαλλαγμένο από το βακτήριο, τότε επιτρέπεται η εμπορία τους.

Η καταστροφή των προσβεβλημένων φυτών θα πραγματοποιείται το συντομότερο δυνατόν από την Αρμόδια Αρχή ή από τον υπεύθυνο παραγωγής σε συνεργασία με την Αρμόδια Αρχή. Ταπροσβεβλημένα φυτά θα καταστρέφονται επιτόπου ή σε παρακείμενη τοποθεσία, η οποία προσδιορίζεται για τον σκοπό αυτό εντός της προσβεβλημένης ζώνης, με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται ότι αποτρέπεται η εξάπλωση του συγκεκριμένου βακτηρίου. Κάθε φυτό πριν την απομάκρυνσή του από το τεμάχιο πρέπει να ψεκάζεται με κατάλληλο εντομοκτόνο για αποφυγή διασποράς του εντόμου-φορέα και μετέπειτα να μεταφέρεται στο σημείο καταστροφής μέσα σε σφραγισμένα σακούλια/κιβώτια, τα οποία ανοίγονται παρουσία λειτουργού της Αρμόδιας Αρχής.

Ζώνη Ασφαλείας: Στη ζώνη ασφαλείας λαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα:

- (α) Γραπτή ενημέρωση των επηρεαζόμενων επαγγελματιών το συντομότερο δυνατόν για την κατάσταση που επικρατεί και τους τυχόν κινδύνους εξάπλωσης του παθογόνου. Πραγματοποιούνται μακροσκοπικοί έλεγχοι και λαμβάνονται δείγματα φύλλων, είτε παρουσιάζουν συμπτώματα της ασθένειας του κίτρινου δράκου είτε όχι, για εργαστηριακή ανάλυση.
- (β) Άμεσο κόψιμο και καταστροφή των προσβεβλημένων φυτών και των υπολειμμάτων τους.
- (γ) Εφαρμογή χημικών, βιολογικών και μηχανικών μεθόδων αντιμετώπισης των εντόμων-φορέων του βακτηρίου (για όλα τα στάδια ανάπτυξης του), την κατάλληλη εποχή.

Οι περιοχές που εμπίπτουν στην ακτίνα της προσβεβλημένης ζώνης θα περιλαμβάνονται στις ετήσιες επισκοπήσεις που πραγματοποιεί η Αρμόδια Αρχή για τουλάχιστο δύο έτη. Τυχόν εντοπισμός προσβολής στην οριοθετημένη αυτή περιοχή σημαίνει επανα-οριοθέτηση της προσβεβλημένης ζώνης και εφαρμογή των φυτοϋγειονομικών μέτρων που προνοούνται.

Η οριοθετημένη περιοχή θα δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Τμήματος Γεωργίας και τυχόν τροποποίησή της θα πραγματοποιείται άμεσα για έγκαιρη ενημέρωση των εμπλεκόμενων και του ευρύτερου κοινού.

Εάν, βάσει των επισκοπήσεων, ο συγκεκριμένος οργανισμός δεν ανιχνεύεται στην οριοθετημένη περιοχή για περίοδο πέντε ετών, η εν λόγω οριοθέτηση μπορεί να καταργηθεί και να τερματίσουν τα σχετικά μέτρα εξάλειψης του.

Η Αρμόδια Αρχή έχει τη δυνατότητα να εφαρμόσει μέτρα περιορισμού (Containment measures) και όχι μέτρα εξάλειψης αν το βακτήριο εξαπλωθεί σε περισσότερες περιοχές της Κύπρου. Τα μετρα περιορισμού καθορίζονται σε Εκτελεστικές Πράξεις που εκδίδει η Επιτροπή μετά από υποβολή των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων από την Αρμόδια Αρχή.

Οι πληροφορίες που αφορούν αποφάσεις της Αρμόδιας Αρχής για αλλαγές στα φυτοϋγειονομικά μέτρα, θα βρίσκονται διαθέσιμες στην ιστοσελίδα του Τμήματος Γεωργίας.

Στην περίπτωση που ιδιοκτήτης ιδιωτικού χώρου δεν επιτρέπει στους επιθεωρητές της Αρμόδιας Αρχής να εισέλθουν στον εν λόγω χώρο για να διασφαλίσουν ότι τα πιο πάνω μέτρα υλοποιούνται, τότε εφαρμόζεται το σημείο (4) του Άρθρου 6 του Νόμου Ν.146(Ι)/2023 που προβλέπει για τα Προστατευτικά Μέτρα κατά των Επιβλαβών για τα Φυτά Οργανισμών, για την **έκδοση εντάλματος εισόδου**.

---

5. ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Το Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης θα αναθεωρείται όποτε κριθεί απαραίτητο. Σε περίπτωση εντοπισμού του βακτηρίου, θα ενεργοποιηθεί άμεσα η Επιχειρησιακή Ομάδα για αναθεώρηση των υφιστάμενων μέτρων και θα ετοιμαστεί εθνικό Σχέδιο Δράσης για να εγκριθεί από το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.

Ευθύνη για την σύνταξη, αναθεώρηση και εφαρμογή του Σχεδίου Έκτακτης Ανάγκης έχει ο Κλάδος Φυτογείας και Εμπορικών Προδιαγραφών Γεωργικών Προϊόντων.

Τον συντονισμό των εμπλεκόμενων φορέων θα έχει ο Κλάδος Φυτογείας και Εμπορικών Προδιαγραφών Γεωργικών Προϊόντων.

---

6. ΜΕΤΡΑ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τα μέτρα εξάλειψης που θεσπίζονται στις επίσημες διατάξεις, το άρθρο 108 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031 ορίζει ότι το Κράτος Μέλος καθορίζει το εφαρμοστέο σύστημα κυρώσεων.

Στην περίπτωση της Κύπρου, οι κυρώσεις αυτές προβλέπονται στο Άρθρο 11 του Νόμου Ν.146(Ι)/2023 που προβλέπει για τα Προστατευτικά Μέτρα κατά των Επιβλαβών για τα Φυτά Οργανισμών.

DRAFT

ι. Φυτοϋγειονομικές απαιτήσεις στην οριοθετημένη περιοχή

Υποχρεώσεις για τους ιδιοκτήτες φυτών-ξενιστών στην προσβεβλημένη ζώνη

- Χρήση εντομοκτόνων ή/ και συνδυασμός με χρήση ωφέλιμων εντόμων όπως το *Tamarixia radiata*. Οι ψεκασμοί που εφαρμόζονται στα εσπεριδοειδή για την καταπολέμηση άλλων εντομολογικών επιβλαβων οργανισμών δύναται να είναι επίσης αποτελεσματικοί.
- Άμεσο κόψιμο και καταστροφή των προσβεβλημένων φυτών και των υπολειμμάτων εντός της προσβεβλημένης ζώνης. Το κάθε φυτό πριν την απομάκρυνσή του από το τεμάχιο θα πρέπει πρώτα να ψεκάζεται με κατάλληλο εντομοκτόνο για αποφυγή διασποράς του εντόμου-φορέα και μετέπειτα να μεταφέρεται στο σημείο καταστροφής μέσα σε σφραγισμένα σακούλια/κιβώτια τα οποία ανοίγονται παρουσία λειτουργού της Αρμόδιας Αρχής.
- Απαγορεύεται η πώληση/μετακίνηση φυτών-ξενιστών από την προσβεβλημένη ζώνη.
- Οι καρποί εσπεριδοειδών θα πρέπει να συσκευάζονται εντός της προσβεβλημένης ζώνης και απαγορεύεται να έχουν φύλλα και μίσχους. Οι καρποί δεν πρέπει να φέρουν οποιαδήποτε ύποπτα συμπτώματα.

Υποχρεώσεις όσων εμπíπτουν στη ζώνη ασφαλείας

- Οι επηρεαζόμενοι επαγγελματίες της ζώνης αυτής ενημερώνονται γραπτώς το συντομότερο δυνατόν για την κατάσταση που επικρατεί και τους τυχόν κινδύνους εξάπλωσης του βακτηρίου.
- Τυχόν εντοπισμός προσβολής στην ζώνη ασφαλείας σημαίνει επανα-οριοθέτηση της προσβεβλημένης ζώνης και εφαρμογή των φυτοϋγειονομικών μέτρων που προνοούνται.
- Στη ζώνη ασφαλείας πραγματοποιούνται μακροσκοπικοί έλεγχοι και δειγματοληψία σε τακτά χρονικά διαστήματα, τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο, σε κατάλληλες για κάθε καλλιέργεια περιόδους τόσο από συμπτωματικά όσο και από ασυμπτωματικά φυτά.
- Η συγκομιδή καρπών από τα τεμάχια που βρίσκονται στη ζώνη ασφαλείας θα πρέπει να γίνεται μετά από προσεκτικό έλεγχο της καλλιέργειας και απαγορεύεται να έχουν φύλλα και μίσχους.
- Η μεταφορά των φυτών-ξενιστών και των καρπών πρέπει να πραγματοποιείται σε κλειστό όχημα. Εντούτοις, η διακίνηση με ΦΔ επιτρέπεται, εφόσον αποδειχθεί ότι ο χώρος παραγωγής είναι απαλλαγμένος από το βακτήριο και τα φυτά να καλλιεργούνται σε δικτυοκήπια τα οποία, βάσει ελέγχων, χαρακτηρίζονται ως απαλλαγμένα από το βακτήριο.
- Η μεταφορά φυτών-ξενιστών με σκοπό τη φύτευση τους επιτρέπεται με τη συνοδεία Φυτοϋγειονομικού Διαβατηρίου.

Βιβλιογραφία:

1. Pest survey card on Huanglongbing and its vectors - European Food Safety Authority (EFSA), Stephen Parnell, Melanie Camilleri, Makrina Diakaki, Gritta Schrader, Sybren Vos
2. Eppo global database <https://gd.eppo.int/search?k=citrus+greening>
3. Animal and Plant Health Inspection Service - U.S. DEPARTMENT OF AGRICULTURE
<https://www.aphis.usda.gov/aphis/resources/pests-diseases/hungry-pests/the-threat/citrus-greening/citrus-greening-hp>
4. https://en.wikipedia.org/wiki/Citrus_greening_disease
5. First report of *Diaphorina citri* in Cyprus, <https://gd.eppo.int/reporting/article-7660>

DRAFT